

Làng Văn hoá – Kinh tế - Sinh thái Lóng Lăn

Người tổng hợp: Mr Lê Văn Ka

Bản Lóng Lăn, huyện Luang Prabang, tỉnh Luang Prabang

- Bản Lóng Lăn ở độ cao 1200m so với mực nước biển, ở phía Đông Bắc huyện Luang Prabang thuộc đầu nguồn sông Mê Kông.
- Lóng Lăn nghĩa là bãi tre làm khèn.
- Trước năm 1975, người Mông sống ở vùng núi cao tại Phu Súng, Tín Phả, còn Lóng Lăn bây giờ lúc đó là người Khmú sinh sống
- Đến năm 1975, chiến tranh kết thúc, người Khmú chuyển đi chỗ khác, người Mông ở vùng Phu Súng, Tín Phả chuyển về Lóng Lăn sinh sống. Cuộc sống lúc này ngoài làm nương rẫy, chủ yếu là thu nhập từ trồng cây thuốc phiện.

Đến tháng 9/2008, bản có 61 hộ, 441 người, 230 nữ.

Có 6 dòng họ: Dòng họ Zang: 26 hộ, dòng họ Ly: 22 hộ, dòng họ Tho: 5 hộ, dòng họ Mua: 4 hộ, dòng họ Hơ: 3 hộ và dòng họ Vàng: 1 hộ.

- Năm 1999, CHESH Lào đến với bản Lóng Lăn như tiếp thêm sức mạnh tâm lý, ý chí cộng đồng trong phát triển bền vững dựa trên nền tảng văn hoá.
- Giai đoạn 2003 – 2005, CHESH Lào cùng với bản Lóng Lăn tập trung tăng cường năng lực mạng lưới NDNC trong quản lý tài nguyên và khẳng định quyền quản lý, sử dụng tài nguyên.
- Giai đoạn 2006 – 2009, mạng lưới Luật tục trong quản lý rừng phòng hộ đầu nguồn được củng cố, từ đây CHESH Lào và cộng đồng bản Lóng Lăn Xây dựng Làng Kinh tế - Văn Hoá – Sinh thái Lóng Lăn.

Tiêu chí Văn hoá

- Đơn vị hành chính cấp bản gồm các thành viên cùng một dân tộc, cùng niềm tin, tín ngưỡng và các chuẩn mực đạo đức.
- Đội ngũ lãnh đạo truyền thống và chính thống có uy tín, có trách nhiệm với cộng đồng và hiểu biết sâu sắc luật tục truyền thống dân tộc.
- Những giá trị BSVH và luật tục truyền thống được mọi thành viên trong cộng đồng không ngừng củng cố, bảo tồn và phát huy.

Tiêu chí Kinh tế

- Sử dụng nguồn lực địa phương
- Phát huy tối đa lợi thế tự nhiên, xã hội của địa phương
- Lòng ghép, ứng dụng kiến thức bản địa và kiến thức mới trong sản xuất
- Các chỉ số phát triển kinh tế không ngừng tăng trưởng
- Xoá bỏ tình trạng đói nghèo

Tiêu chí môi trường, sinh thái

- Rừng và tài nguyên rừng được quản lý có hiệu quả
- Sản phẩm nông nghiệp không sử dụng các loại hoá chất, hoá phẩm
- Làng bản quang đãng, sạch sẽ

Là một điểm sáng để cộng đồng các nơi trong và ngoài nước đến học tập, chia sẻ kinh nghiệm về bảo tồn những giá trị văn hoá, quản lý tài nguyên thiên nhiên và phát triển kinh tế.

Lãnh đạo truyền thống của người Mông Lóng Lăn là những người có uy tín, trách nhiệm với cộng đồng và hiểu biết sâu sắc phong tục tập quán người Mông

Ông Xay Khur Zang

- Sinh ngày 5/8/1946
- Dân tộc Mông
- Tại bản Lóng Lăn, huyện Luang Prabang
- Từ 1980 đến 1985 làm công an huyện, phụ trách vùng Phu Sủng.
- Từ năm 1986 đến 1995 làm trưởng vùng cao của Huyện Luang Prabang.
- Hiện tại là cố vấn Hội đồng già làng mặt trận bản Lóng Lăn.
- Là già làng tinh thần của bản Lóng Lăn.
- Được toàn dân kính trọng và hỏi ý kiến trong tất cả mọi vấn đề
- Vấn đề quan tâm: Giữ gìn các luật tục truyền thống và bảo vệ tài nguyên rừng.
- Là người quyết định các vấn đề liên quan đến Luật tục.

Ông Chơ Xy Zang

- Sinh ngày 15/7/1937
- Dân tộc Mông tại bản Lóng Lăn
- Tốt nghiệp Trung cấp y tế năm 1970
- Từ 1971 – 1988 là Chủ tịch vùng Phu Sủng.
- Từ năm 1989 đến nay là Trưởng phòng tổ chức UBND huyện Luang Prabang
- Là trưởng họ của dòng họ Zang tại Lóng Lăn.
- Là người có uy tín đối với các dân tộc vùng cao tại Luang Prabang.
- Vấn đề quan tâm: nâng cao năng lực, nhận thức của cộng đồng để phát triển kinh tế và giữ gìn các giá trị bản sắc văn hoá dân tộc.
- Là người có khả năng giải quyết các xung đột liên quan đến các vùng xung quanh Lóng Lăn.

Ông Bliatua Zang - Trưởng bản

- Sinh ngày 2/5/1954
- Dân tộc Mông tại bản Lóng Lăn.
- Từ năm 1980 đến năm 1990 làm giáo viên cấp hai tại Huyện Pac U. Năm 2006 làm tổ trưởng tổ thuốc nam bản.
- Là người làm việc có trách nhiệm, cẩn thận, có hiểu biết sâu về thuốc nam.
- Được bầu làm trưởng bản từ tháng 2/2008
- Vấn đề quan tâm: Bảo vệ, giữ gìn và phát triển tài nguyên thuốc nam.

Ông Za Zi Zang - Trưởng già làng mặt trận bản Lóng Lăn

- Ông Za Zi Zang sinh năm 1953, người dân tộc Mông bản Lóng Lăn.
- Từ năm 1970 đến năm 1976, ông là bộ đội đất nước Lào, sát cánh với bộ đội Việt nam.
- Ông là người có công lớn đối với bản Lóng Lăn và với Luang Prabang trong việc dẹp loạn bọn phi tại vùng Phu Súng năm 1976. Được tỉnh Luang Prabang thưởng một mảnh đất tại Luang prabang. Sau đó ông nghỉ hưu.
- Năm 1990, ông làm trưởng bản, bí thư chi bộ vùng, sau đó nghỉ không làm gì.
- Đến năm 2008, được bầu làm trưởng già làng mặt trận bản Lóng Lăn.

Niềm tin của người Mông Lóng Lăn đến nay vẫn không hề thay đổi

- Người Lóng Lăn tin vào Xử Ca - một vị Thánh phù hộ cho người Mông, vì vậy nhà nào cũng có bàn thờ Xử Ca.
- Người Mông vẫn thờ Tong Xeng - Thần rừng (thần cây, thần núi).
- Người Mông tin vào sự hiện diện của Thứ Tỷ- Thần đất đai.

Chuẩn mực đạo đức người đàn ông dân tộc Mông bản Lóng Lăn đến nay vẫn chưa hề thay đổi

- Khi mới sinh ra, rau thai của người đàn ông được chôn cẩn thận dưới cột nhà ma.
- Tính cộng đồng là chuẩn mực đặc trưng nhất của người đàn ông.
- Tính tôn ti, trật tự kính trên, nhường dưới.
- Tính kỷ luật.
- Tính cần cù, sáng tạo.
- Biết các luật tục của người Mông.
- Khiêng người chết.
- Khi bố, mẹ chết con trai phải mổ ít nhất 1 con trâu hoặc bò.

Chuẩn mực đạo đức người phụ nữ Mông Lóng Lăn vẫn chưa hề thay đổi

- Khi mới sinh ra, rau thai của người phụ nữ được chôn dưới chân giường của bố mẹ.
- Khi phụ nữ lấy chồng thì mang tên người chồng.
- Tôn trọng và tuân thủ luật tục của người Mông và dòng họ của Chồng.
- Tôn trọng và thương yêu chồng con.
- Kính trọng, nhường nhịn bố mẹ đẻ, bố mẹ chồng.
- Cần cù, chăm chỉ, không ngại ngàn mệt nhọc, khó khăn.

Một số luật tục về quản lý, sử dụng tài nguyên được bản Lóng Lăn thực hiện có hiệu quả

Các khu rừng không được chặt phá

- Rừng thiêng trên núi đá (thờ ma rừng)
- Rừng ma (rừng nghĩa địa)
- Rừng trong tầm mắt (bảo vệ môi trường cho bản)
- Rừng đầu nguồn nước của bản (bảo vệ nguồn nước)
- Những cây to trong rừng, trong bản không được chặt phá

Quy định sử dụng:

- Hiện nay, kết hợp với luật nhà nước, mỗi gia đình chỉ được phép 5 m³ gỗ tròn để làm nhà
- Mỗi hộ gia đình phải ở tại bản Lóng Lăn ít nhất 10 năm mới được phép khai thác gỗ làm nhà
- Chỉ được phép khai thác măng tre đủ ăn, không được khai thác để bán
- Chỉ được phép khai thác cây thuốc nam để sử dụng, không được phép khai thác để bán

Quyền của những giá trị luật tục truyền thống tốt đẹp của dân tộc Mông bản Lóng Lăn được khẳng định và công nhận từ Chính quyền địa phương, từ đây những giá trị này được củng cố, bảo tồn và phát huy

- Bản quy chế cộng đồng trong quản lý tài nguyên dựa trên các luật tục truyền thống của bản Lóng Lăn được chính quyền chấp thuận, người dân tự tin tổ chức các hoạt động phát triển của bản.
- Lễ Nò Sông (Ăn Thè) là Lễ đặc trưng nhất của người Mông nhằm củng cố và phát huy những giá trị Luật tục truyền thống của dân tộc mình.
- Ngày 31/3/2009, Lễ Nò Sông của người Mông vùng Luang Prabang được tổ chức tại Lóng Lăn. Tham dự có đại diện các dòng họ của 22 bản người Mông Lóng Lăn, 102 đại biểu các cấp chính quyền, các đại biểu Thái Lan, Việt Nam.
- Lễ Nò Sông của người H'Mông được chính quyền tỉnh Luang Prabang ủng hộ, công nhận. Tính cộng đồng của người dân tộc Mông được củng cố.

Quyền quản lý, sử dụng tài nguyên đất, rừng của cộng đồng, tổ chức cộng đồng và hộ gia đình được khẳng định từ chính quyền, từ đây nguồn tài nguyên rừng được cộng đồng quản lý, sử dụng có hiệu quả

Huyện Luang Prabang đã ra quyết định giao cho bản Lóng Lăn quản lý:

Tổng diện tích tự nhiên: 8.439,24 ha,

trong đó:

Đất rừng: 5.034 ha (59,65%)

- Rừng đặc dụng, bảo vệ: 1.136,86 ha (trong đó 47 ha được giao cho nhóm thuốc nam bản).
- Rừng phòng hộ: 2.888,60 ha
- Rừng sản xuất: 1.009,37 ha

Đất nông nghiệp: 3.399,4 ha, (trong đó có 430 ha đất được giao cho các hộ gia đình).

- Đất trồng trọt: 1.812,4 ha
- Đất chăn nuôi: 1.587 ha

Chuyển đổi phương thức canh tác, sử dụng các tri thức bản địa, áp dụng các tiến bộ sản xuất có chọn lọc, nhờ vậy kinh tế của bản phát triển bền vững, thu nhập các hộ gia đình ổn định, đời sống của người dân ngày càng được nâng cao

- Người H'Mông bản Lóng Lăn đã xoá bỏ hoàn toàn cây thuốc phiện, hạn chế canh tác nương rẫy và chuyển qua trồng rau truyền thống thành hành hoá. Thu nhập bình quân hộ là 10,5 triệu kip/năm

Sản xuất rau truyền thống

- Các loại rau của Lóng Lăn được trồng tại vùng Phu Sủng (núi cao) ở độ cao 1400m.
- Toàn bộ là giống bản địa.
- Không dùng phân hoá học.
- Không cần chăm sóc, tưới tiêu.
- Các loại rau được trồng xen kẽ với nhau.

Hiện nay rau chiếm 50% nguồn thu nhập của Lóng Lăn.

Rau truyền thống sinh thái Lóng Lăn đã chiếm được thị phần trên thị trường Luang Prabang, mở ra một triển vọng thương hiệu Rau sinh thái Lóng Lăn

- Từ đầu năm 2008 bản Lóng Lăn có 58/61 hộ trồng rau hàng hoá.
- Tổng diện tích gieo trồng: 60 ha.
- Tổng sản lượng trung bình: 384 tấn/năm.
- Tổng thu nhập từ rau của bản: 648 triệu kip.
- Trung bình thu nhập 1 hộ gia đình từ rau: 10,5 triệu kip.

- Canh tác nương rẫy theo chu kỳ, một năm làm hai năm bỏ hoang, sau đó quay lại- Giữ được rừng và chống xói mòn.
- Kinh nghiệm trồng xen các loại cây - Tăng năng suất, chất lượng sản phẩm, chống xói mòn.
- Luôn sử dụng giống địa phương.
- Trồng trọt đi sau chăn nuôi (thả trâu bò hai năm, sau đó chuyển đàn bò đi để canh tác).
- Kinh nghiệm di chuyển đàn bò theo mùa, mỗi năm hai lần, vừa đảm bảo chăn nuôi và đảm bảo phát triển rừng.

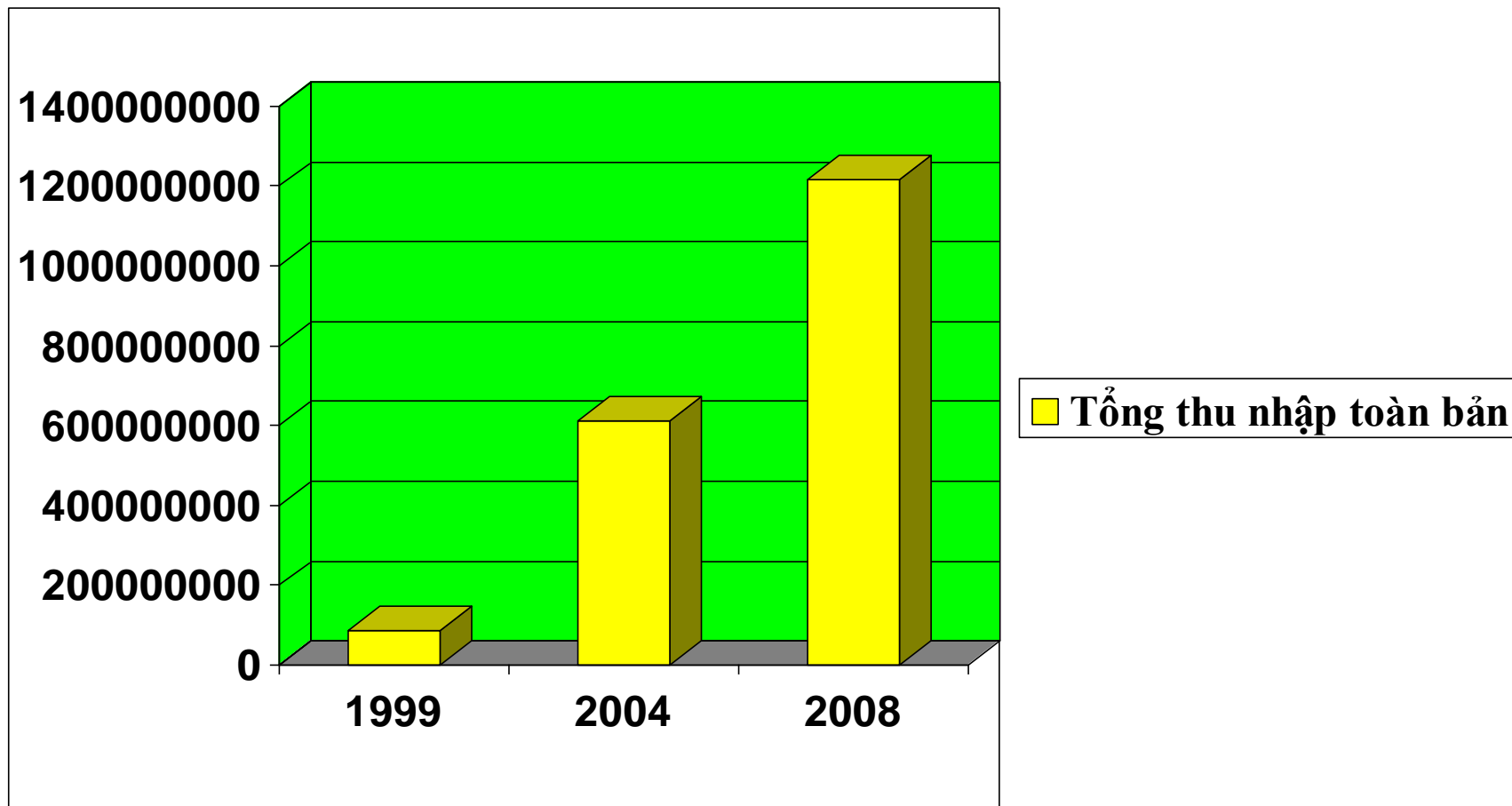

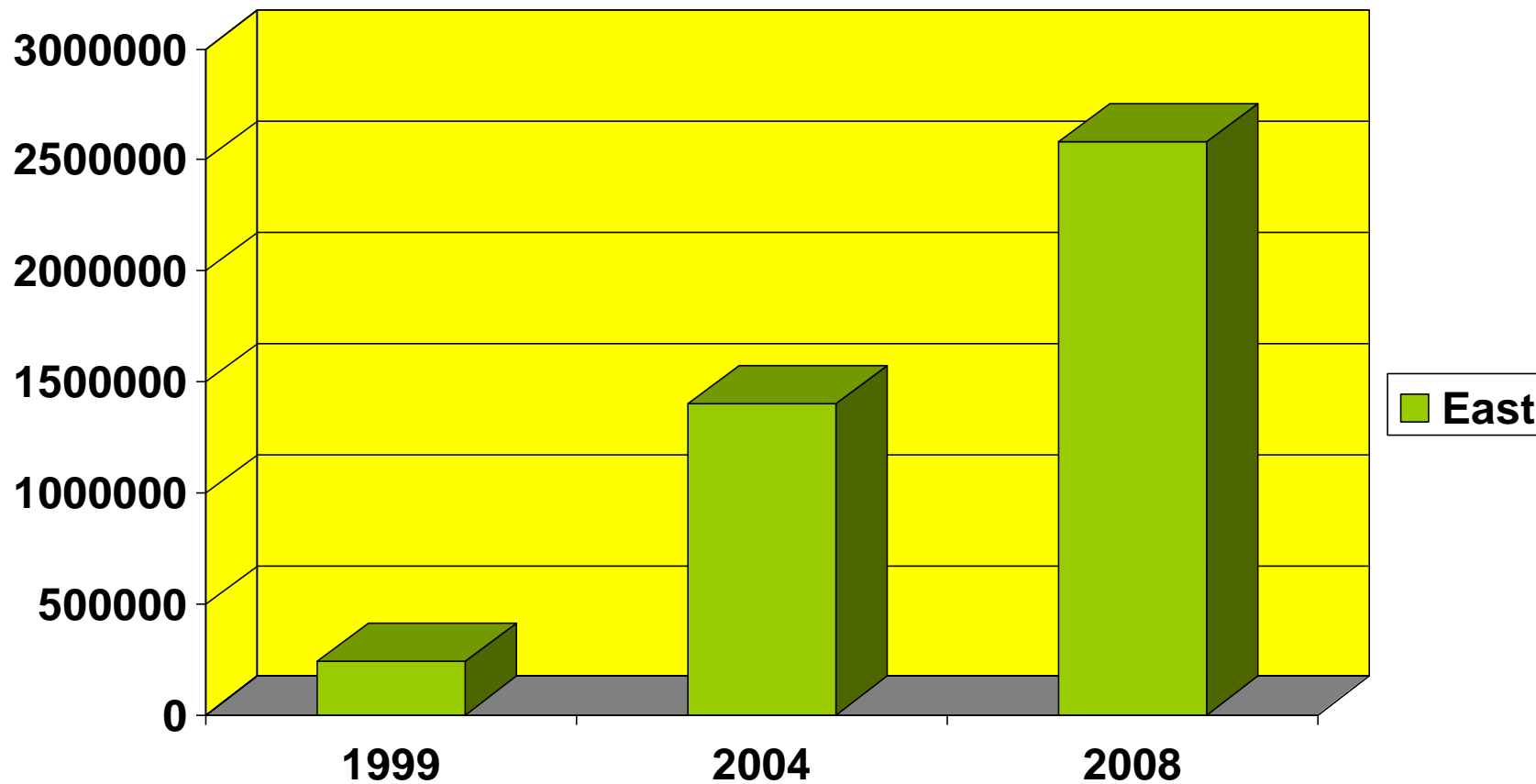
Mô hình trồng rau của ông Chông Zia Zang ở Lóng Lăn thể hiện năng lực quyết đoán và tính sáng tạo của người dân tộc Mông

- Được sự hỗ trợ của CHESH Lào, Sau khi tham quan Xiêng Khoảng năm 2003, ông đem giống mặng tây về trồng, mỗi năm thu nhập 600.000kip. Nhưng trồng mặng tây tốn nhiều công sức ông chuyển qua trồng rau hàng hoá. Mỗi năm thu nhập 20 triệu kip. Già đình ông bỏ hẳn làm nương rẫy.

Gia đình ông là tấm gương vươn lên để các gia đình khác học tập. Hiện tại Lóng Lăn có 58/61 hộ theo gương ông trồng rau truyền thống, sinh thái thành nguồn thu nhập chính của các hộ gia đình.

- Người Lóng Lăn không uống rượu, không hút thuốc kể cả những lúc lễ hội.
- Chăn nuôi lợn cộng đồng ở phía ngoài bản.
- Chăn nuôi trâu, bò ở trên núi cao.
- Hàng ngày, các gia đình tổ chức quét dọn, vệ sinh nhà cửa, làng bản

Ông Xay Nhạ Phăn – Phó giám đốc Sở Nông Lâm nghiệp Luang Prabang: *Được sự hỗ trợ của dự án, đến nay bản Lóng Lăn đã được tỉnh Luang Prabang công nhận: Bản anh hùng, Bản văn hoá, Bản 3 sạch, Bản quản lý, bảo vệ rừng tốt, Bản Nông nghiệp Sinh thái và Bản du lịch.*

Ông Xay Phon – Bí thư huyện uỷ Luang Prabang : *Tôi thấy những hoạt động của bản Lóng Lăn rất phù hợp, rất đúng với định hướng phát triển của huyện Luang Prabang. Tôi sẽ về thông báo kết quả to lớn này với thường vụ huyện, hoá ra bản Lóng Lăn và dự án đã đi trước chúng tôi.*

Những thách thức tiếp theo

- Xu thế cho con em thoát ly đang diễn ra. Hiện tại có 80% hộ gia đình bản Lóng Lăn có cơ sở ở TP Luang Prabang, số con em sau khi học xong cấp 1 (lớp 5) được cho về đây học tiếp. Ngoài các yếu tố tích cực, còn có nguy cơ những giá trị BSVH người Mông bị mai một do không có nguồn kế cận.
- Nguồn lao động trong bản bị thiếu hụt nhiều do thanh niên thoát ly gần hết.
- Rừng của Lóng Lăn còn rất nhiều và phong phú, trong khi 12 bản xung quanh Lóng Lăn không còn rừng, do vậy Lóng Lăn phải thường xuyên đối mặt với những người bên ngoài vào chặt phá rừng.

Hãy đến với Lóng Lăn

- Lịch sử và mối quan hệ bền chặt với thiên nhiên đã tạo cho người dân tộc Mông bản Lóng Lăn có được những luật tục và đức tính tốt đẹp, đó là tính cộng đồng, tôn ti trật tự, cần cù sáng tạo và bảo tồn thiên nhiên.
- Người dân bản Lóng Lăn giàu lòng vị tha và hiếu khách.
- Hãy đến với Lóng Lăn
- Địa chỉ liên hệ: Bản Lóng Lăn, huyện Luang Prabang, tỉnh Luang Prabang